

Ghid de bune practici

Metode nonformale pentru o clasă incluzivă

Clasele P–VIII

Liceul „Gheorghe Tătărescu” Rovinari
structura Școala Gimnazială Nr. 3 Rovinari
2026

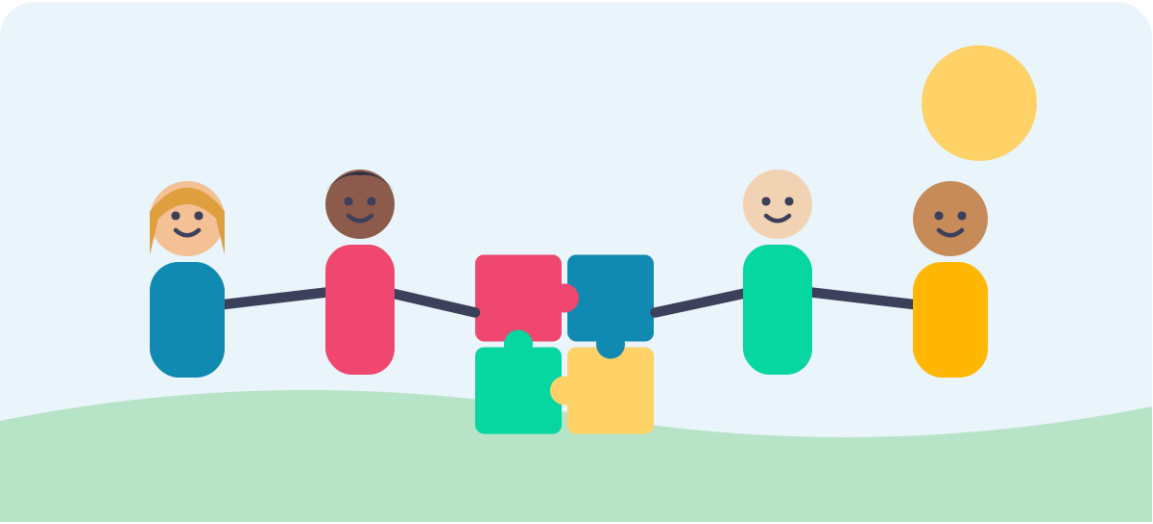
Finanțat de Uniunea Europeană

Proiect Erasmus+
2025-1-RO01-KA121-SCH-000342448

Ghid de bune practici: metode nonformale pentru clasele P-VIII

31 august 2026

Finanțat de Uniunea Europeană

Introducere

Ghidul adună metode nonformale pe care profesorii noștri le-au învățat în mobilitățile Erasmus+ și le-au testat apoi la clasă, cu elevi din clasele P-VIII. Toate au un scop comun: ca fiecare copil, inclusiv cel din medii dezavantajate sau cu cerințe educaționale speciale, să participe și să se simtă parte din grup.

Metodele provin din cursul „Inclusive Learning through Non-Formal Methods” (Salonic, iulie 2026), din job shadowing-ul de la școala CEIPSO Federico García Lorca (Spania, martie 2026), din activitatea cu expertul invitat pe gamificare incluzivă (iunie 2026) și din mobilitatea elevilor la școala din Słotwina (Polonia, mai 2026).

Ghidul se adresează tuturor cadrelor didactice din școală: învățători, profesori diriginți, profesori de specialitate și profesorul de sprijin. Fișele pot fi folosite la ore, la dirigenție, la Clubul Erasmus sau în activitățile extracurriculare.

Principii pentru o clasă incluzivă

O activitate nonformală funcționează atunci când fiecare elev are un rol și poate reuși. Am păstrat șase principii, verificate în mobilități și la clasă:

1. **Cooperare, nu competiție.** Echipa câștigă împreună, iar punctele se dau pentru ajutor și colaborare, nu doar pentru răspunsul corect.
2. **Fiecare are un rol.** Rolurile (cititor, cronometror, desenator, purtător de cuvânt) se rotesc, ca elevii retrași să ajungă să vorbească.
3. **Echipe mixte.** Grupele se fac de profesor, amestecând nivelurile, temperamentele și prietenii, ca nimeni să nu rămână pe dinafară.
4. **Succes la îndemâna tuturor.** Sarcina are mai multe niveluri, iar fiecare elev poate contribui altfel decât prin notă: prin idei, prin mâini, prin desen.
5. **Mediu sigur.** Greșeala este parte din joc, iar ironia și excluderea se opresc imediat, cu calm.
6. **Reflecție la final.** Ultimele 5 minute sunt pentru întrebarea „Ce am învățat și cum ne-am simțit?”.

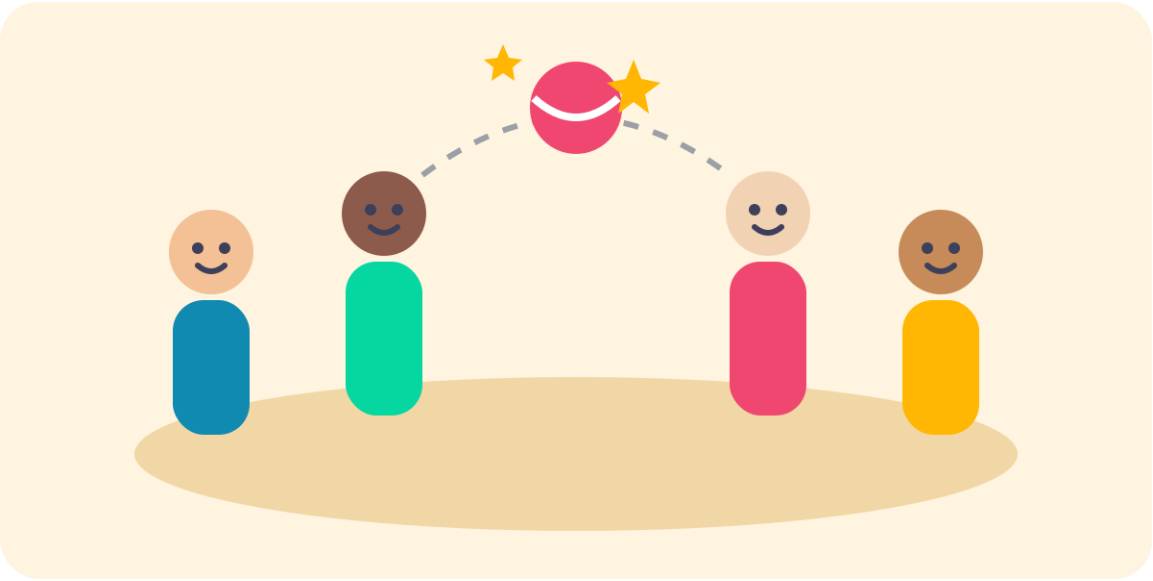
Cum folosim ghidul

Fiecare metodă este prezentată ca o fișă scurtă, cu aceeași structură: obiectiv, durată, materiale, pașii activității și o idee de adaptare. Fișele sunt împărțite pe două grupe de vârstă, dar multe pot fi folosite la ambele, cu mici schimbări.

Grupa	Ce funcționează mai bine	Durata recomandată
Clasele P-IV	povești cu misiuni, personaje, recompense vizuale, mișcare, lucru cu mâinile	15-30 minute
Clasele V-VIII	provocări în echipă, misiuni digitale, rezolvare de probleme, roluri și dezbatere	30-50 minute

Recomandăm să începeți cu o singură metodă, aplicată de 3-4 ori, înainte de a trece la următoarea. Elevii au nevoie de timp să învețe regulile jocului, iar profesorul să vadă ce funcționează în clasa lui.

Metode pentru clasele P-IV

1. Mingea cu nume și laude

- **Obiectiv:** spargerea gheții, cunoașterea colegilor, încrederea în sine.
- **Durată:** 10-15 minute. **Materiale:** o minge moale.
- **Pași:**
    a. Elevii stau în cerc. Cine prinde mingea își spune numele și un lucru care îi place.
    b. În runda a doua, aruncă mingea unui coleg și îi spune ceva frumos despre el.
    c. Profesorul are grijă ca mingea să ajungă la fiecare copil.
- **Adaptare:** elevii timizi pot arăta un desen în loc să vorbească.

2. Povestea cu misiuni

- **Obiectiv:** recapitularea lecției prin joc, cooperare.
- **Durată:** 20-30 minute. **Materiale:** cartonașe cu misiuni, un personaj (o păpușă sau un desen), un panou cu „harta aventurii”.
- **Pași:**
    a. Profesorul spune o poveste scurtă: personajul are nevoie de ajutorul clasei ca să ajungă acasă.
    b. Echipele primesc pe rând misiuni legate de lecție (o problemă, un cuvânt de scris, un desen).
    c. La fiecare misiune rezolvată, personajul avansează pe hartă. Clasa câștigă împreună.
- **Adaptare:** misiunile au trei niveluri de dificultate, marcate cu culori, iar echipa alege cine rezolvă fiecare nivel.

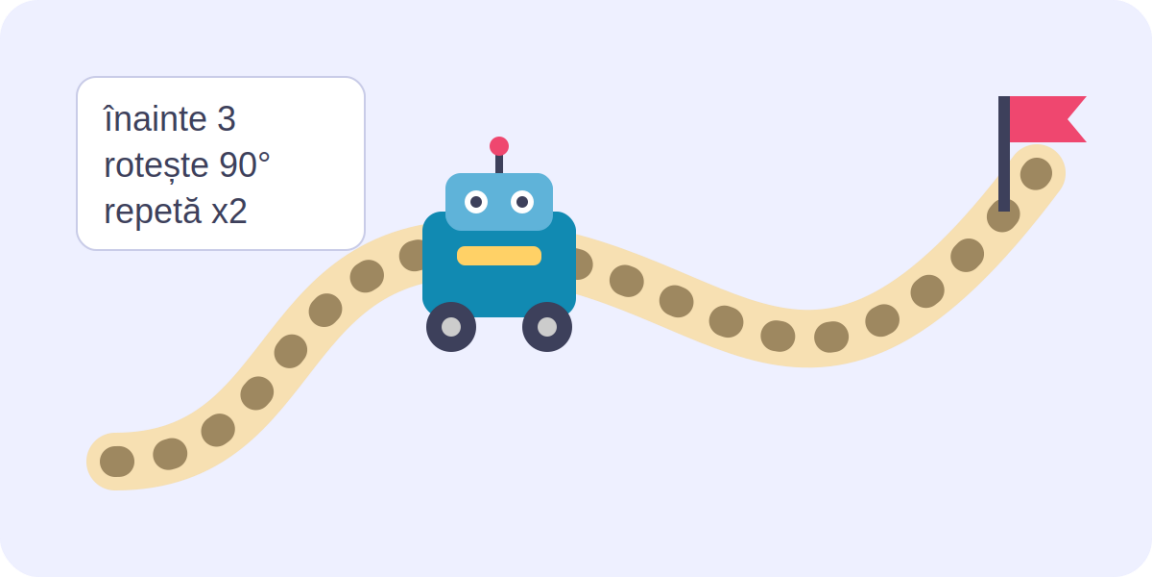
3. Pașaportul învățării

- **Obiectiv:** motivarea pe termen lung, vizibilitatea progresului.
- **Durată:** 5 minute pe oră, pe parcursul unei luni. **Materiale:** un carnețel-pașaport pentru fiecare elev, ștampile sau abțibilduri.
- **Pași:**
    a. Fiecare elev primește un pașaport cu „țări” (teme sau deprinderi).
    b. Primește o ștampilă când reușește ceva: o lectură, un exercițiu, un ajutor dat unui coleg.
    c. La final, pașapoartele sunt prezentate la o mică festivitate.
- **Adaptare:** se dau ștampile și pentru efort, nu doar pentru rezultat, ca orice copil să poată avansa.

4. Atelier de creație din materiale reciclabile

- **Obiectiv:** lucrul în echipă, creativitate, grija față de mediu.
- **Durată:** 40-50 minute. **Materiale:** cutii, dopuri, sticle, hârtie colorată, adeziv.
- **Pași:**
    a. Echipele primesc o temă (de exemplu „Toamna”) și un coș cu materiale.
    b. Fiecare membru are un rol: cel care desenează planul, cel care taie, cel care lipește, cel care prezintă.
    c. Lucrările sunt expuse, ca la expoziția „Toamna – foșnet și culoare” sau la Târgul de Crăciun.
- **Adaptare:** elevii cu dificultăți motorii pot avea rolul de „arhitect” sau de prezentator.

Metode pentru clasele V-VIII

1. Escape room educațional

- **Obiectiv:** recapitulare, gândire logică, cooperare sub presiunea timpului.
- **Durată:** 30-45 minute. **Materiale:** plicuri cu enigme, un lacăt cu cifru sau o cutie închisă, opțional Blooket sau Wordwall.
- **Pași:**
    a. Profesorul pregătește 4-5 enigme legate de lecție; răspunsul fiecăreia dă o cifră din cod.
    b. Echipele mixte rezolvă enigmele în ordine și deschid „ieșirea” în 30 de minute.
    c. La final, fiecare echipă explică cum a rezolvat o enigmă.
- **Adaptare:** fiecare echipă primește două „indicii de salvare”, pe care le poate cere oricând, fără penalizare.

2. Jocul de rol „Cine rămâne pe dinafară?”

- **Obiectiv:** empatie, înțelegerea excluderii, căutarea de soluții.
- **Durată:** 30-40 minute. **Materiale:** cartonașe cu situații.
- **Pași:**
    a. Grupele primesc o situație (un coleg nou nu este primit în joc, un elev este ironizat pentru haine).
    b. Joacă scena de două ori: o dată cum se întâmplă de obicei, apoi cu o soluție găsită de ei.
    c. Clasa discută ce a simțit fiecare personaj și ce soluție a funcționat.
- **Adaptare:** elevii care nu vor să joace pot fi „regizori” sau „observatori” care notează soluțiile.

3. Învățarea bazată pe proiecte

- **Obiectiv:** aplicarea cunoștințelor într-o problemă reală, responsabilitate.
- **Durată:** 2-4 săptămâni, câte o oră pe săptămână. **Materiale:** în funcție de proiect.
- **Pași:**

    a. Clasa alege o problemă reală a școlii sau a comunității (curtea școlii, colectarea selectivă, un ghid pentru elevii noi).
    b. Echipele își împart sarcinile, au un jurnal de proiect și se verifică săptămânal cu profesorul.
    c. Rezultatul este prezentat în fața colegilor, a părinților sau la Erasmus Days.
- **Adaptare:** sarcinile din echipă sunt diferite ca dificultate, iar fiecare elev are o contribuție vizibilă în produsul final.

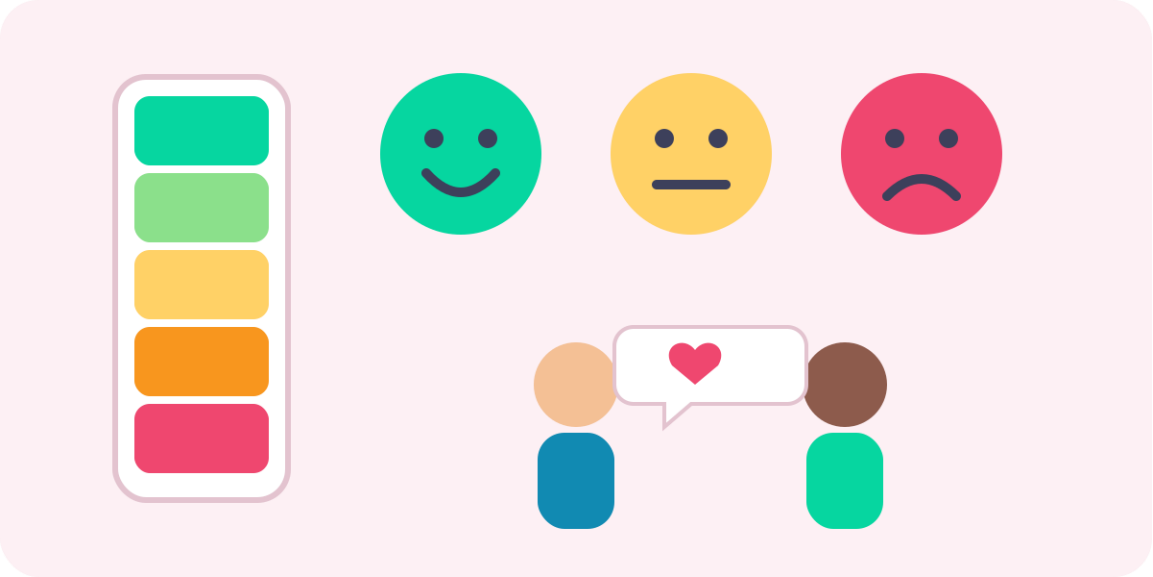
4. Clasa inversată

- **Obiectiv:** învățarea în ritm propriu, timp la oră pentru exerciții și ajutor.
- **Durată:** o lecție. **Materiale:** un clip scurt sau o fișă, transmise cu o zi înainte.
- **Pași:**
    a. Elevii văd acasă un clip de 5-7 minute sau citesc o fișă.
    b. La oră lucrează în perechi pe exerciții, iar profesorul trece pe la fiecare pereche.
    c. Elevii care au înțeles devin „ajutoare” pentru colegi.
- **Adaptare:** pentru elevii fără internet acasă, materialul se vede în pauză sau la începutul orei, pe tabla inteligentă.

5. Roboți pe trasee

- **Obiectiv:** gândire algoritmică, lucru în echipă, perseverență.
- **Durată:** 45-50 minute. **Materiale:** seturi Lego Spike Education, laptopuri, un traseu desenat pe podea.
- **Pași:**
    a. Echipele de 3-4 elevi au roluri: constructor, programator, tester, cronometror.
    b. Construiesc robotul și îl programează să parcurgă traseul, de la simplu la complicat.
    c. După fiecare încercare nereușită, echipa discută ce schimbă, apoi rolurile se rotesc.
- **Adaptare:** activitatea funcționează bine la Clubul Erasmus, unde elevii care au fost în Polonia îi învață pe colegii lor.

Educație emoțională și medierea conflictelor

Ce ne-a impresionat cel mai mult la școala din Spania a fost că elevii învață să își recunoască emoțiile și să rezolve singuri conflictele, cu ajutorul colegilor. Am adaptat trei instrumente pentru orele de dirigenție.

Termometrul emoțiilor (clasele P-VIII)

La începutul zilei sau al orei, fiecare elev își pune cartonașul cu numele pe un panou cu cinci culori, de la „sunt foarte bine” la „sunt supărat”. Profesorul nu cere explicații în fața clasei, dar discută în pauză cu cei care sunt pe culorile de jos. La clasele mici, culorile sunt însoțite de fețe desenate.

Colțul liniștii (clasele P-IV)

Un colț al clasei cu o pernă, o clepsidră și cartonașe cu exerciții de respirație. Copilul care se simte copleșit poate merge acolo 3-5 minute, fără să fie pedepsit, apoi revine la activitate.

Medierea între colegi (clasele V-VIII)

Doi-trei elevi din fiecare clasă sunt pregătiți ca mediatori de diriginte sau de consilierul școlar. Când apare un conflict mic, mediatorii îi ajută pe colegi să ajungă la o înțelegere, urmând pașii de mai jos:

1. Fiecare parte spune ce s-a întâmplat, fără să fie întreruptă.
2. Fiecare spune ce a simțit, folosind „eu mă simt... când...”.
3. Mediatorul repetă pe scurt ce a auzit, ca ambele părți să se simtă înțelese.
4. Părțile propun împreună soluții.
5. Aleg o soluție și se înțeleg ce face fiecare.
6. După câteva zile, mediatorul verifică dacă înțelegerea este respectată.

Conflictele grave, violența sau bullying-ul nu se mediază între colegi. Ele ajung imediat la diriginte, la consilierul școlar și la Comisia pentru prevenirea violenței.

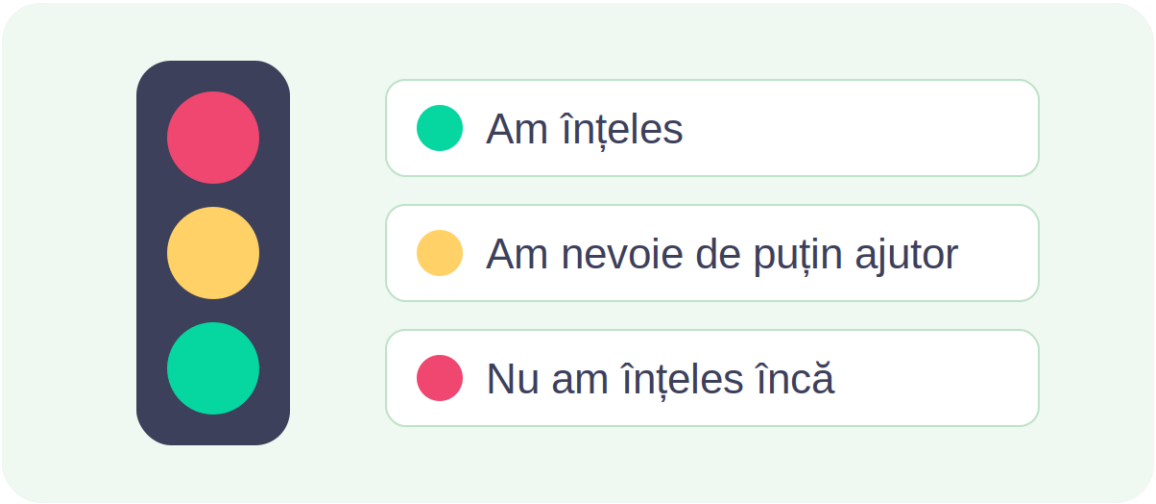
Adaptări pentru elevii cu CES și din medii dezavantajate

Metodele nonformale ajută cel mai mult tocmai elevii care la orele obișnuite rămân deoparte, dacă sunt pregătite cu grijă. Tabelul de mai jos adună adaptările pe care le-am folosit cel mai des.

Situația elevului	Ce putem face
Citește sau scrie greu	Instrucțiuni cu imagini, sarcini orale, un coleg care citește cu voce tare
Are nevoie de mai mult timp	Mai puține sarcini, aceeași misiune, fără cronometru pentru el
Este retras sau timid	Un rol clar și sigur (cronometror, desenator), lucru întâi în pereche, apoi în grup
Are dificultăți de atenție	Activități scurte, cu mișcare, pași afișați pe tablă
Are dificultăți motorii	Roluri de coordonare, de prezentare sau de verificare
Nu are acasă calculator sau internet	Materialele digitale se folosesc la școală, în laborator sau pe tabla inteligentă
Familia are dificultăți financiare	Materialele sunt asigurate de școală, iar activitățile nu cer cheltuieli de la părinți

Adaptările se fac discret, fără ca elevul să fie scos în evidență în fața colegilor. Pentru elevii cu plan de intervenție personalizat, profesorul colaborează cu profesorul de sprijin și cu consilierul școlar.

Evaluarea în activitățile nonformale

În activitățile nonformale evaluăm mai ales progresul și implicarea, nu doar răspunsul corect. Folosim instrumente simple, care durează câteva minute:

- **Semaforul** (clasele P-VIII): la final, elevii ridică un cartonaș verde („am înțeles”), galben („am nevoie de puțin ajutor”) sau roșu („nu am înțeles”).

- **Biletul de ieșire** (clasele P-VIII): pe un bilețel, elevul scrie un lucru învățat și o întrebare pe care o mai are. La clasele P-II, elevii desenează ce le-a plăcut sau aleg un simbol (o stea pentru „am învățat”, un semn de întrebare pentru „mai am nevoie de ajutor”).
- **Evaluarea colegului** (clasele V-VIII): fiecare elev spune ce a făcut bine un coleg din echipă și ce ar putea îmbunătăți.
- **Insignele de progres**: ștampile în pașaportul învățării sau insigne pentru „bun coechipier”, „idee bună” sau „nu am renunțat”.

Urmărim și patru semne că metoda funcționează: participarea elevilor la activitate, prezența la ore, colaborarea din echipe și încrederea cu care elevii vorbesc în fața clasei. Le notăm periodic într-o fișă de observare, ca să vedem cum evoluează în timp.

Plan de aplicare la clasă

Ca metodele să nu rămână doar pe hârtie, fiecare profesor își poate face un plan simplu pentru următoarea lună. Este important să începem cu schimbări mici, pe care le putem duce la capăt.

Ce metodă aleg	La ce clasă	Când o aplic	Ce urmăresc	Cu cine împart experiența

La sfârșitul lunii, notați pe scurt ce a funcționat, ce ați schimba și cum ați adapta metoda pentru altă clasă. Experiențele pot fi prezentate în comisia metodică, iar exemplele reușite pot fi adăugate în acest ghid.

Autori

Ghidul a fost realizat de cadrele didactice care au participat la mobilitățile Erasmus+ din anul școlar 2025-2026 și care au testat metodele la clasă.

Mobilitatea	Cadre didactice
Cursul „Inclusive Classroom through ICT”, Portugalia	Boruga Maria, profesor pentru învățământul primar; Iliescu Ecaterina Denisa, profesor pentru învățământul primar; Cilibiu Tatiana, profesor pentru învățământul primar
Job shadowing, CEIPSO Federico García Lorca,	Cincă Mihaela Emilia, profesor pentru învățământul primar; Olaru Roxana, profesor de limba engleză și

Mobilitatea	Cadre didactice
Spania	limba franceză; Mihăilescu Delia, profesor de matematică
Cursul „Inclusive Learning through Non-Formal Methods”, Grecia	Dolcescu Alexandru Laurențiu, profesor de geografie; Oprea Radu Ion, profesor de informatică și TIC; Popescu Adrian, profesor de religie
Mobilitatea elevilor, Słotwina, Polonia (cadre didactice însoțitoare)	Adam Delia, profesor de limba română; Cincă Mihaela Emilia, profesor pentru învățământul primar

---

Ghid realizat de cadrele didactice ale Liceului „Gheorghe Tătărescu” Rovinari – structura Școala Gimnazială Nr. 3 Rovinari, în cadrul proiectului 2025-1-RO01-KA121-SCH-000342448, acreditare Erasmus+ 2022-1-RO01-KA120-SCH-000112164.

Finanțat de Uniunea Europeană

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin însă exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP). Nici Uniunea Europeană și nici ANPCDEFP nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.